

OPUSCULUM

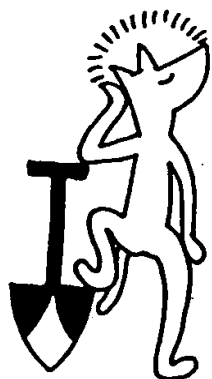
3/2011

MĚSÍČNÍK ČESKÉ DOMINIKÁNSKÉ RODINY

O B S A H

Jubileum založení řádu	1
Zprávy z provincie	2
Jarní setkání stálého studia	4
Výstava <i>Hic sunt (domini) canes</i>	5
Beseda o ekumenismu (T. Machula, J. Vokoun)	6
Prosby o modlitby	7
Laická sdružení svatého Dominika	8
Krystal OP, Nové knihy	10
Res Claritatis	11
P. Chaloupský: Svatý Tomáš Akvinský a hudba	13
Svatý Tomáš Akvinský (3). Katecheze Benedikta XVI.	16
K. Pavlík: Mysterium Ježíše Krista na kříži	19

OPUSCULUM

Měsíčník České dominikánské rodiny

Vydává Kazatelské středisko

České dominikánské provincie

Adresa redakce:

Dagmar Ester Kopecká

Nám. Chuchelských bojovníků 11/5, 159 00 Praha 5

e-mail: ester@op.cz

č. účtu: 122918389/0800 (ČS) var. symbol 332

Roční předplatné (11 čísel) včetně poštovního je 250 Kč.

Internet: opusculum.op.cz

Uzávěrka dalšího čísla: 25. 3. 2011

2016 – JUBILEUM ZALOŽENÍ ŘÁDU KAZATELŮ

„Běda nám, kdybychom nehlásali evangelium!“ (srov. 1 Kor 9,16)

2011 – „Všichni slyšíme, jak našimi jazyky

hlásají velké Boží skutky“ (Sk 2,11):

Kázání a kultura / Komunitní kázání

MODLITBA JUBILEA

Bože milosrdenství, ve své věčné moudrosti jsi povolal svého služebníka Dominika, aby se vydal na cestu víry jako poutník a kazatel milosti.

Se Slovem tvé sladké Pravdy v srdci a na rtech zval Dominik první sestry a bratry, aby se k němu připojili a vedli život kontemplativní poslušnosti ve službě svatého kázání.

Připomínáme si toto jubileum a prosíme tě: vdechni znovu do našich srdcí a myslí Ducha vzkříšeného Krista a obnov nás, abychom věrně a radostně hlásali evangelium pokoje. Skrze téhož Krista, našeho Pána. Amen.

Témata dalších roků přípravy na jubileum

2012 „Jdi k mým bratřím a oznam jim...“ (Jan 20,17): Ženy dominikánky a kázání

2013 „Ať se mi stane podle tvého slova“ (Lk 1,38): Maria: kontemplace a kázání Slova

2014 „Vaši synové i vaše dcery budou prorokovat, vaši starci budou mít sny, vaši jinoši budou mít proročká vidění“ (Joel 3,1): Dominikánští laici a kázání

2015 „Když vytrváte v mém slovu, budete opravdu mými učedníky. Poznáte pravdu, a pravda vás osvobodí“ (Jan 8,31–32);

„To je ta svoboda, ke které nás osvobodil Kristus“ (Gal 5,1): Dominik: řízení, spiritualita a svoboda

2016 „Běda nám, kdybychom nehlásali evangelium!“ (srov. 1 Kor 9,16): Řád bratří kazatelů: včera, dnes a zítra

PŘEDPLATNÉ OPUSCULA 2011 (+ nedoplatky 2010)

Roční předplatné (11 čísel včetně poštovného) na rok 2011 činí **250 Kč**. Můžete ho uhradit složenkou nebo bankovním převodem na účet č. 122918389/0800 (ČS), var. symbol 332. Upřednostňujeme platbu bankovním převodem. **Prosíme odběratele, kteří ještě neuhradili předplatné za rok 2010, o jeho urychlené zaplacení.** S díky redakce.

KALENDÁŘ AKCÍ

- **26. 3. 2011** Setkání Kazatelského střediska v Praze (od 16.30 hod.)
- **7. 5. 2011** Jarní setkání stálého studia v Olomouci (více na str. 4)
- **14. 5. 2011** Zasedání provinční rady LSSD v Praze
- **24. – 31. 7. 2011** Letní dominikánská misie v Krnově

SLUŽBY PROVINCIALÁTU

Jako číslo na provincialát použijte prosím přednostně mobilní číslo +420 602 592 174 (pevná linka/fax: 224 219 685, e-mail: provincial@op.cz). Návštěvu otce provinciála je třeba vždy domluvit předem.

PRAŽSKÝ KONVENT

Husova 234/8, 110 00 Praha 1
tel. 224 218 442, fax: 224 218 443
e-mail: praha@op.cz, http://praha.op.cz.

Mariina legie

Mariina legie u sv. Jiljí pořádá ve čtvrtek 3. 3. v 17 hod. u nové sochy P. Marie v Celetné Mariánskou pobožnost, která pokračuje u sv. Jiljí v 17.45 litaniami, zásvětnou modlitbou, růžencem a od 18.30 mši svatou.

Vyučování katechismu

Příprava na přijetí svátostí křtu a biřmování i vzdělávání ve víře pro zájemce probíhá

každé úterý po nešporách (cca od 19.45) na faře pod vedením fr. Romualda Roba.

Přednášky

Duchovní život podle P. Garrigou-La-grange. Přednáška probíhá každý čtvrtek po nešporách, tj. cca 19.45 hod. Přednáší P. ThLic. Jordán Vinklárek.

Program duchovní hudby

9. 3. 18.30 Popeleční středa
Petr Chaloupský: žalmy a moteta k postní liturgii; zpívá: Schola dominicana, diriguje a na varhany hraje: Petr Chaloupský

19. 3. 18.30 Slavnost sv. Josefa
Moteta P. Chaloupského; zpívá: Schola dominicana; Diriguje, varhany: P. Chaloupský

25. 3. 18.30 Slavnost Zvěstování Páně
Moteta od C. Monteverdiho, H. L. Hasslera a G. F. Telemanna; Zpívá: Schola dominicana; Diriguje, varhany: Petr Chaloupský

Středy 18.30 Latinská mše svatá

Gregoriánský chorál, zpívá: Schola Egidiana, řídí: K. Bartošová, varhany: Petr Chaloupský
Aktuální program hudby na <http://jilji.cz>

PLZEŇSKÝ KONVENT

Jiráskovo nám. 30, 326 00 Plzeň 26
tel. 377 241 660, fax: 377 447 882
e-mail: plzen@op.cz; plzen.op.cz

2. 3. 19.15 P. Tomáš Pospíšil OP: Obecný úvod do Písma sv. – Nejstarší vydání biblických textů I

5. 3. 19.15 další příprava na setkání mládeže se Svatým otcem v Madridu

6. 3. 10.30 slavnostní zahájení výstavy fotografií fr. Šimona Hlavatého OP, která bude ke zhlédnutí v přednáškovém sále v březnu a dubnu, vždy Po 14–16 a St 14–17.30 hod.

16. 3. 19.15 P. Tomáš Pospíšil OP: Nejstarší vydání biblických textů II

17. 3. 19.15 beseda o filmu s promítáním: Pokání (1984) gruzínského režiséra Tengize Abuladzeho.

20. 3. 17.00 a 19.00 představení Divadla Líšeň „Putin lyžuje“, vytvořené na základě knihy zavražděné ruské novinářky Anny Politkovské.

30. 3. 19.15 P. Tomáš Pospíšil OP: Nejstarší vydání biblických textů III

OLOMOUCKÝ KONVENT

Slovenská 578/14, 772 00 Olomouc
tel./fax: 585 231 352
e-mail: olomouc@op.cz; olomouc.op.cz

Lectio divina

Ffr. Jindřich a Kliment organizují pro zájemce každý čtvrtek od 19.45 rozjímání nad liturgickými texty z nejbližší neděle neboli lectio divina v sále kláštera.

DARY NA DOROST

Dary na dominikánský dorost je možné zasílat na čú: 6375022/2700 s vs: 367678. Všem dárcům velmi děkujeme a modlíme se za ně, aby jim Pán jejich štědrost oplatil.

fr. Cyrián OP, syndik provincie

ŽIVÝ RŮŽENEC

Zveme všechny členy a přátele dominikánské rodiny k zapojení do živého růžence za mír a rodiny. Zájemci se mohou přihlásit na adresu: fr. Irenej Šiklar OP, Klášter dominikánů, Slovenská 14, 772 00 Olomouc, irenej@op.cz

fr. Irenej OP, promotor pro růžence

MNIŠKY – LYSOLAJE

Ve středu 16. února 2011 jsme v naší komunitě přivítaly vzácnou návštěvu. O. Elias Vella OFM Conv z Malty, dlouholetý přítel naší komunity, si našel během svého pobytu v ČR mezi různými exerciciemi, semináři a další službou čas i na setkání s námi. Po ranní mši svaté, které se zúčastnili i někteří naši příbuzní a přátelé, měl pro nás přednášku na téma „Komunita zraněných uzdravitelů“. Byl také čas na modlitbu breviáře, popovídání u kávy i na osobní rozhovor s jednotlivými sestrami. Jsme Bohu i O. Eliasovi vděčné za tak milé a podnětné setkání i za veškerou službu, kterou tak nezištně poskytuje.

moniales.praha.op.cz

LAICKÁ SDRUŽENÍ

5. pražské sdružení laiků sv. Dominika srdečně zve všechny zájemce na svá setkání

VEČERY NAD SUMOU

Budeme se seznamovat s Teologickou sumou svatého Tomáše Akvinského formou společného čtení, výkladu a diskuze. Věnujeme se snadnějším – méně filosofickým otázkám ze Sumy, k nimž patří především morální témata a některá tajemství Kristova života.

Setkání se bude konat **každé třetí úterý v měsíci** po večerní mši svaté a nešporách u sv. Jiljí ve velké hovorňě. Nejbližší setkání se koná **v úterý 15. března 2011**. Na programu je otázka ST I-II, 1 – O posledním cíli člověka.

Teologickou sumu lze najít v latinském a českém znění na webu nakladatelství Krystal OP: krystal.op.cz/sth.

KONGREGAČNÍ SESTRY

Rekolekce „Se Svatým otcem“ v Praze

Je ti mezi 16 a 20? Máš chuť strávit víkend v klášteře, sdílet se s druhými, přebývat s Hospodinem? Nebo bys chtěl/a přijet jen tak? Zveme tě k nám na víkend od 25. 3. do 27. 3. Příhlášky: roberta@dominikanka.cz sestry dominikánky, Černá 14, Praha 1

Pastorace zájemců o řeholní povolání „Louka“

Pozvánka pro dívky do 30 let, které chtějí:

- * růst v Kristu
- * hledat své místo v jeho plánu
- * potřebují podporu a pomoc jak na to
- * a chtějí hledat společně

Tematická víkendová setkání:

Eucharistie POZOR ZMĚNA 1. – 3. 4. 2011 (hlaste se do 25. 3. 2011)

Smíření 10. – 12. 6. 2011 (hlaste se do 4. 6. 2011)

Již se uskutečnilo:

Povolání /září 2010/; Křest /prosinec 2010/; Biřmování /únor 2011/

Info a přihlášky: rafaela@dominikanka.cz

Ubytování v KDS

Katolický domov studujících nabízí během školního roku (350 Kč/200 Kč) i letních prázdnin (300 Kč/180 Kč) ubytování v centru Prahy. Více informací na našem webu <http://kds.op.cz>.

JARNÍ SETKÁNÍ STÁLÉHO STUDIA

Jarní setkání stálého studia se bude konat v sobotu 7. května 2011 v Olomouci v klášteře Neposkvrněného početí Panny Marie. Předmětem studia v letošním akademickém roce je popírání křesťanství, kdy na podzimní přednášku prof. Moreroda OP s tématem *Ateismus* naváže praktičtější zaměřené téma *Nová náboženství jako znamení doby*. Na tomto setkání bude mít přednášku Mgr. Jaroslav Franc, Th.D. z Katedry pastorální a spirituální teologie Cyrilometodějské teologické fakulty Univerzity Palackého, specialista na religionistiku a mezináboženský dialog. Předběžný podrobnější obsah: *Nevěřící nebo věřící mimokřesťanských náboženství? Jak nová jsou nová náboženství? Pedagogika křesťanské víry a pedagogika nových náboženství. Nová náboženství jako výzva.*

Toto setkání je otevřené pro celou dominikánskou rodinu; pro bratry dominikány bude mít nejen studijní, ale i formačně-komunitní ráz. Předpokládaný časový průběh: dopoledne od 9.00 dvě přednášky s diskusí, 11.45 sexta, 12.00 oběd, rekreace, na odpoledne po rekreaci se plánuje společný program pro bratry s dobrovolnou účastí (zajišťuje fr. Štěpán Filip).

Své požadavky na stravu, příp. i ubytování hlaste do 29. 4. 2011 fr. Martinu Dvořákovi: martin@op.cz.

Fr. Damián Němec OP, regent studií

HIC SUNT (DOMINI) CANES

– *Všem na očích, a přesto skrytí* –

Cortuum s. r. o. a Klášter dominikánů Praha si Vás dovolují pozvat na výstavu věnovanou devíti stoletím historie a života kapituly a dominikánského kláštera u sv. Jiljí na Starém Městě pražském.

Výstava je otevřena denně; v letní sezóně (duben až říjen) od 9 do 18 hodin; v zimní sezóně (listopad až březen) od 9 do 17 hodin.

Přednáškový cyklus k výstavě *Hic sunt (domini) canes*

Společnost Cortuum s.r.o. a Klášter dominikánů Praha pořádá přednáškový cyklus k výstavě *Hic sunt (domini) canes*. V novém roce se přednášky konají vždy ve středu od 17 hod. v barokním refektáři dominikánského kláštera.

Mezi porážkou Antikrista a věčností. Dominikáni jako lid apokalyptického věku
Mgr. Pavlína Cermanová, PhD.

9. 3. 2011 od 17 hodin, barokní refektář

Apokalyptická prorocství byla spleťtým obrazem své doby i autorů.

Dřevorezba Ukřižovaného a její pohnutý osud

Prof. Dr. Milena Bartlová

30. 3. 2011 od 17 hodin, barokní refektář

Ukřižovaný z kostela sv. Jiljí

více na www.vystava-dominikani.cz

DOMINIKÁNSKÁ RODINA V MADRIDU

JMJ 2011
MADRID

Příprava na setkání mládeže Madrid 2011

Zveme „dominikánskou mládež“, která by se chtěla zúčastnit světového setkání mládeže se Svatým otcem v Madridu (16. – 21. 8. 2011), k setkání nad přípravnými tématy. Setkání budou probíhat v Klášteře dominikánů Plzeň, Jiráskovo nám. 30.

Břežnové setkání se koná v sobotu 5. 3. 2011 v 19.30 hod.

Téma: „Narodil se z Marie Panny, pravý Bůh a pravý člověk“.

vojtecha@dominikanka.cz, cyprián@op.cz

BESEDA O EKUMENISMU

Římskokatolická farnost v Praze-Strašnicích a Karmelitánské nakladatelství vás zvou na besedu v rámci cyklu Iniciativa 17–11

Tomáš Machula a Jaroslav Vokoun: *O ekumenismu kriticky*

Přednáškový večer se koná ve středu 16. března 2011 od 19 hodin v komunitním sále (bývalé Divadlo) MIRIAM Římskokatolické farnosti v Praze 10-Strašnicích (Ke Strašnické 10, Praha 10).

Otázky a témata, na něž při besedě dojde:

- čeho se má vyvarovat dobrý ekumenismus?
- vztah k Tradici a k tradicím v jednotlivých církvích
- ekumena a liturgie
- příklady dobré praxe a slepé uličky
- ekumena ve společnosti a politice

Přednášející:

Doc. Tomáš Machula, Ph.D., Th.D., je děkan Teologické fakulty Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích, filosof, překladatel (zejména díla Tomáše Akvinského), publicista (Perspektivy, bigblogger na Lidovky.cz), dominikánský terciář a v neposlední řadě milovník kaktusů. Autor řady popularizačních článků (např. Amen) i odborných studií, např.: *Církev, dům Boží* (2000), *Křesťanská víra a racionalita: Filosofický přístup* (2004) aj.

Doc. Mgr. Jaroslav Vokoun, Th.D., je ekumenický teolog, systematicky se věnující otázce Petrova primátu a jeho postavení v lutersko-katolickém dialogu. Vystudoval filologii, je doktorem teologie na katolické a docentem teologie na evangelické teologické fakultě. Od roku 1983 působil jako evangelický farář v Chomutově, Domažlicích a Českých Budějovicích. Vyučuje ekumenickou teologii a teologickou antropologii na Teologické fakultě Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích. Napsal: *K rekonstrukci teologie po konci novověku* (2008), *Postkritický proud v současné angloamerické teologii* (2009), *Ekumenická metodologie Edmunda Schlinka a její aplikace na českou problematiku* (2004) a *Naslouchat teoložkám* (2010).

Vstup je volný, resp. dobrovolný.

Další informace na i17-11.farnoststrasnice.cz

PROSBY O MODLITBY

- ❖ za nového magistra řádu fr. Bruna Cadore
- ❖ za pražského arcibiskupa Mons. Dominika Duku OP
- ❖ za otce provinciála fr. Benedikta OP a bratry zastávající provinční officia
- ❖ za projekt přestavby pražského kláštera
- ❖ za nová povolání pro všechny větve dominikánské rodiny
- ❖ za naše bratry a sestry, kteří kdekoli na světě trpí kvůli výkonu své služby
- ❖ za apoštolské působení v médiích, především na internetu
- ❖ za projekt křesťanského knihkupectví OLIVA
- ❖ za nemocné členy, příbuzné a přátele dominikánské rodiny
- ❖ za naše bratry a sestry působící ve školství
- ❖ za naše bratry studenty ve Francii
- ❖ za znojenské mnišky, které hledají nový příbytek
- ❖ za projekt kláštera mnišek v Praze-Lysolajích
- ❖ za rozvoj teologie a křesťanské filosofie na Teol. fakultě v Č. Budějovicích
- ❖ za Světové dny mládeže v Madridu 2011
- ❖ za Postupovy v jejich těžké životní situaci
- ❖ za bratra Jana Pavla z LSSD, který je vážně nemocen

ÚMYSLY APOŠTOLÁTU MODLITBY

(1. všeobecný, 2. misijní, 3. národní)

Denní modlitba: Nebeský Otče, kladu před tebe celý dnešní den. Přináším ti v něm své modlitby, práce, radosti i utrpení ve spojení s Ježíšem Kristem, který ve mši svaté neustále zpřítomňuje oběť sebe samého za záchranu světa. Duch svatý, který jej vedl, kéž je i mým průvodcem a vyzbrojí mě silou pro svědectví o tvé lásce. To vše přináším jako svou nepatrnou oběť, spolu s Pannou Marií, Matkou našeho Pána a Matkou církve, zvláště na úmysly, které nám předkládá Svatý otec a naši biskupové pro tento měsíc.

Březen

1. Aby národy Latinské Ameriky zůstávaly věrně evangeliu a velkoryse přispívaly k sociální spravedlnosti a pokoji.
2. Aby Duch Svatý dával světlo a sílu křesťanským společenstvím a věřícím, kteří jsou pronásledováni nebo diskriminováni kvůli evangeliu.
3. Za pochopení závazného podílu všech pokřtěných na misijním poslání církve a za vytváření pouta jednoty mezi všemi, kdo se z vody a Duchu Svatého znovu narodili a oblékli v Krista.

LAICKÁ SDRUŽENÍ SVATÉHO DOMINIKA

NOVÝ KONTAKT NA PROVINČNÍ MODERÁTORKU

*Dagmar Ester Kopecká, Nám. Chuchelských bojovníků 11/5, 159 00 Praha 5
e-mail: ester@op.cz*

ZASEDÁNÍ PROVINČNÍ RADY LSSD

Zasedání provinční rady LSSD se bude konat v sobotu 14. května 2011 od 9.30 hodin v dominikánském klášteře v Praze (Husova 8, Praha 1–Staré Město). Na programu bude volba provinčního moderátora a volba příp. ustanovení dalších oficií. Prosím všechny členy rady, aby se na zasedání dostavili, abychom byli usnáseníschopní a volba mohla proběhnout. Dále prosím, abyste ve svých sdruženích promysleli a prodiskutovali vhodné kandidáty na jednotlivá officia a vaše návrhy mi zaslali do 25. března 2011. Bude především třeba zvolit *nového moderátora*, můj čas již přezrál, a i kdyby snad nějakého nešťastníka napadlo znovu mne navrhnout, kandidovat již nemíním. Všechny také moc prosím o modlitební podporu pro jednání rady. Díky!

Ester

ZPRÁVY Z MÍSTNÍCH SDRUŽENÍ

MS JABLONNÉ V PODJEŠTĚDÍ *(představená Michaela Jana Kvapilová)*

V sobotu 6. 2. 2010 proběhly volby představeného sdružení. Představenou byla na další období zvolena sestra Michaela Jana Kvapilová. Dne 2. 7. 2010 zemřel v Hospici sv. Štěpána v Litoměřicích bratr z našeho sdružení Zdeněk Cyril Fišer. R.I.P.

V sobotu 11. 9. 2010 požádali o vstup do sdružení Edita Mendelová a Jan Ondřej Andreas. V pátek 5. 11. 2010 složili časné sliby František Albert Zima a Zdeněk Diego Ondřich.

Celý rok jsme se scházeli pravidelně, každou druhou sobotu v měsíci. Setkání byla celodenní – ranní chvály, modlitba růžence, mše svatá, přednáška asistenta našeho sdružení P. Ignáce Bürgla. Pak následoval společný oběd s otci dominikány. Setkání byla zakončena modlitbou litaní ke svaté Zdislavě.

V letošním roce pokračujeme v setkávání každou druhou sobotu v měsíci.

MS OLOMOUC *(představená Zdislava Kvapilová)*

<http://opolomouc.googlepages.com>

Program setkání

- 12. 3. 2011 Setkání v klášteře
- 9. 4. 2011 Setkání v klášteře – postní rekolekce
- 28. 4. – 1. 5. 2011 Exercicie
- 11. 6. 2011 Setkání v klášteře

MS PLZEŇ (*představený Jan Vincenc Horáček*)

Společná setkání každé první úterý v měsíci od 16.00 do 17.30 h. Program: společná modlitba, četba Stanov a Partikulárních směrnic, formační přednáška či rozhovor, liturgie hodin (nona). Po setkání je možno účastnit se s farností modlitby růžence, mše svaté (18.00) a nešpor. Srdečně zveme! (www.pmr.op.cz)

MS ROŽNOV POD RADHOŠTĚM (*představená Ludmila Monika Mohelníková*)

První setkání po prázdninách (25. 9. 2010) za větší účasti posluchačů bylo fr. Štěpánem Filipem pojato jako informace o pouti dominikánů z Olomouce do Říma, Sieny a Umbrie. Podrobně nám vyprávěl o prohlídce věčného města Říma, zejména všech známých bazilik a chrámů. Jak vtipně poznamenal, v době, kdy se část účastníků oddělila a jela do Ostie k moři, ti, kteří zůstali s ním, si také užili moře – moře kostelů, kterých je v Římě opravdu mnoho. Fr. Filip se zaměřil na chrámy vztahující se k naší zemi. Jako první to byla bazilika sv. Klementa (sídlo irských dominikánů) – v ní je hrob svatého Cyrila. Dále bazilika sv. Kříže Jeruzalémského – teď je kostelem našeho kardinála Vlka. V kostele jsou relikvie utrpení Páně od svatě Heleny. Také kostel sv. Praxedy, v němž se nachází hrob 3. arcibiskupa pražského Jana z Jenštejna. Navštívili také nejmenší svatyni – kapli s posvátným obrazem P. Marie. Tuto kapli měl pod kuratelou zesnulý kardinál Špidlík. Z dalších pozoruhodných prohlídek už jen ve výčtu: kostel umučení sv. Pavla, na místě, kde byl svatý Pavel sťat, kostel sv. Vavřince za hradbami, kde je pohřben svatý Vavřinec, ale také prvomučedník svatý Štěpán a papež Pius IX. (jeho tělo zůstává dosud neporušené). Místo *tres fontanes* (tři prameny), které je dnes centrem řádu trapistů. A také kostel Panny Marie Vítězné, té, která svou přímlovou rozhodla o vítězství na Bílé Hoře, a také baziliku sv. Marie – supra Minerva, kde je hrob svatě Kateřiny Sienské.

fr. Dominik

MS VŠERUBY (*představený Václav Jindřich Suso Valeš*)

Dne 20. ledna 2011 byl z Božího dopuštění představeným místního sdružení zvolen na další tři roky Václav Jindřich Suso Valeš. Téhož dne byla z Boží milosti řádovým asistentem P. Ing. Vojtěchem Soudským OP po dohodě s členy sdružení ve funkci novicmistrové potvrzena Vladimíra Růžena Falkenaurová.

Termíny a témata posledních setkání: 21. 10. 2010 Úcta k zemřelým; 25. 11. 2010 Smysl mučednictví v dějinách spásy

MS 3. PRAŽSKÉ (*představený Petr Ondřej Chaloupský*)

Setkání se uskuteční v pondělí 28. 3. 2011 (téma *Zázitky z cesty po Izraeli*).

Program: 18.00 růžence, 18.30 mše sv. a nešpory, cca 19.20 setkání ve velké hovorňe. Informace o společných setkáních najdete na www.laici3ps.op.cz.

MS 4. PRAŽSKÉ (představená Miloslava Anna Zásmětová)

Členové našeho sdružení se v příštím měsíci sejdou v sobotu 5. 3. 2011.

MS 5. PRAŽSKÉ (představený Jan Jáchym Beneš)

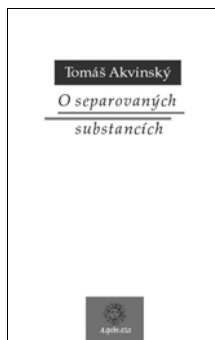
Setkání našeho sdružení se konají jednou měsíčně – každé třetí úterý v měsíci po nešporách u sv. Jiljí ve velké hovorňě. Nejbližší setkání se bude konat 15. 3. 2011, téma setkání: O posledním cíli člověka. Viz také str. 3 – Večery nad Sumou.

NAKLADATELSTVÍ KRYSTAL OP

Krystal OP, Husova 8, 110 00 Praha 1, tel. 224 237 750
<http://krystal.op.cz>; e-mail: krystalop@volny.cz

Nakladatelství Krystal OP publikuje teologickou, duchovní a filosofickou literaturu. Je svázáno s dominikánským řádem a sídlí v pražském dominikánském klášteře.

Nakladatelství se snaží, stejně jako řád bratří dominikánů, sloužit slovem k poznání pravdy. Navazuje na prvorepublikovou dominikánskou edici stejného jména. Chcete-li nakladatelství Krystal OP finančně podpořit, můžete tak učinit prostřednictvím účtu Provincie řádu bratří Kazatelů: 6375022/2700, var. symbol 5797825. Předem děkujeme za Váš dar. Jedná se o položku odčitatelnou z daní. Potvrzení na požádání vystavíme.

NOVINKY**Tomáš Akvinský: O separovaných substancích**

Většina moderních badatelů se domnívá, že primárním cílem tohoto spisu bylo teologické pojednání o andělech, což také dosvědčuje řada starých manuskriptů, ve kterých se dílo nazývá *De angelis*. Nicméně ve výsledku se jedná o dílo spíše filosofické. První, mnohem rozsáhlejší část se pokouší shrnout, co o separovaných substancích soudili různí myslitelé od samého počátku filosofie až do Tomášovy doby, především Platón a Aristotelés. Druhá část podává katolickou nauku o andělech, která je založena na Písmu svatém, na učení církevních otců a na odkazu Dionýsia Areopagity, který „vynikl nad ostatní myslitele ve výkladu toho, co náleží duchovým substancím“. Tato teologická rozprava zůstala

bohužel nedokončena a tvoří podstatně menší část spisu. Traktát tedy zůstal především důležitým a bohatým zdrojem poznání klíčových aspektů Tomášova metafyzického myšlení. *brož., bilingva, 224 str., cca 230 Kč*

KNIHKUPECTVÍ OLIVA

Jilská 7, 110 00 Praha 1, tel. 606 657 544, <http://oliva.op.cz>
e-mail: knihy-oliva@quick.cz, Otevřeno: Po-Pá 10-18 hod.

Knihkupectví v areálu pražského dominikánského kláštera nabízí produkci nakladatelství Krystal OP, literaturu z oblasti křesťanství, judaica, pravoslavi a historickou a filosofickou literaturu. Kompletní nabídku naleznete v internetovém knihkupectví <http://oliva.op.cz>. Chcete-li být pravidelně informováni o novinkách, napište nám: knihy-oliva@quick.cz. Těšíme se na vaši návštěvu a objednávky!

NOVINKY

Raymond B. Dillard, Tremper Longman III.: Úvod do Starého zákona

Návrat domů, váz., 450 str., 690 Kč

Joanne Mosleyová: Edita Steinová jako žena modlitby

KN, váz., 174 str., 199 Kč

Josef Bradáč, Aniceto Molinaro: Mistr Eckhart / Slovo věčnosti

Součástí knihy je i cyklus vánočních kázání a báseň Granum sinapis.
Malvern, brož., 170 str., 270 Kč

Rosino Gibellini: Teologické směry 20. století

KN, váz., 644 str., 625 Kč

G. K. Chesterton: Ohromné maličkosti

KN, váz., 173 str., 215 Kč

RES CLARITATIS. Svět katolickýma očima

*Res Claritatis, Hlubočepská 85/64, 152 00 Praha 5, redakce@claritatis.cz
<http://res.claritatis.cz>, číslo účtu: 2400089111/2010*

RC MONITOR – publicistický čtrnáctideník vydávaný o. s. Res Claritatis pod záštitou České dominikánské provincie. Noviny jsou zaměřeny na osvětu široké veřejnosti v oblasti života a postojů římskokatolické Cirkve jako prevence náboženské nesnášenlivosti a xenofobie. Periodikum je distribuováno zdarma; jeho vydávání je možné jedině díky zaslaným darům, které pokrývají náklady na tisk a distribuci. Náklady na jedno číslo jsou přibližně 20 Kč, což za rok činí 440 Kč. Všem dárcům Pán Bůh zaplatí. Dary lze podle § 15 odst. 1 zákona č. 586/1992 Sb. uplatnit pro snížení základu daně. Vychází s církevním schválením Arcibiskupství pražského čj.: arc/419/10 ze dne 10. 9. 2010.

objednávky: Res Claritatis, Hlubočepská 85/64, 152 00 Praha 5, redakce@claritatis.cz
pravidelné zaslání zpráv e-mailem: registrace na <http://res.claritatis.cz>

RCM 4/2011 (vydáno 20. 2. 2011)

Národní dluh – úvodník Mons. Františka Radkovského; Základní prvky křesťanské existence – Homilie Benedikta XVI.; Ryba se kazí od hlavy – Nad manifestem německých teologů; Když se islám vzdal rozumu – Rozhovor s Robertem R. Reillym; Koncil mezi modernismem a Bratrstvem svatého Pia; Syn luny – Život Fulvia Frisoného

RCM 5/2011 (vydáno 6. 3. 2011)

Popeleční středa – úvodník Mons. Františka Lobkowicze; Křest je dar Boží – Poselství Svatého otce k postní době; Kde jsou světci? Západní svět je ohrožen vlastní slabostí; Kdo se je vítr, sklídí bouři – Rozhovor s novinářem Peterem Seewaldem; Pocta M. Horynovi; Velehrad jako symbol věrnosti Bohu – Homilie P. Petra Pitřhy; „Křest“ Jeruzalémské bible v Opavě

JUBILEA BRATŘÍ A SESTER

2. 3.	S. M. Gabriela Vlková (Olomouc)	47. narozeniny
4. 3.	Fr. Cyprián Suchánek (Praha)	37. narozeniny
6. 3.	Fr. Bartoloměj Kulhavý (Uherský Brod)	90. narozeniny
6. 3.	S. M. Diana Kopřivová (Praha-Lysolaje)	42. narozeniny
11. 3.	S. M. Marietta Andersová (Střelice)	83. narozeniny
13. 3.	S. M. Bertranda Pešková (Jablonné v P.)	80. narozeniny
13. 3.	S. M. Imelda Kobková (Střelice)	74. narozeniny
15. 3.	S. M. Česlava Talafantová (Střelice)	69. narozeniny
22. 3.	S. M. Angelika Vitásková (Bojkovice)	81. narozeniny
23. 3.	Fr. Bernard Špaček (Sloupnice)	57. narozeniny
27. 3.	S. M. Stella Mrtvá (Olomouc)	83. narozeniny
29. 3.	Fr. Mikuláš Buzický (Olomouc)	49. narozeniny

Všem jubilantům blahopřejeme a vyprošujeme Boží požehnání.

Omluva

V článku uveřejněném v minulém OPusculu (č. 2/2011) pod názvem *Svatý Tomáš a radost z poznání* jsem nedopatřením zapomněl na svatojilského varhaníka Petra Chaloupského, jehož příspěvek o hudbě u svatého Tomáše přispěl k notnému oživení večera a zároveň k našemu hlubšímu poznání svatého Tomáše.

Redakce OPuscula byla tak laskava, že jako omluvu za toto mé nedopatření uveřejňuje text Petra Chaloupského celý.

Ivan František Bok

SVATÝ TOMÁŠ AKVINSKÝ A HUDBA

Svatý Tomáš Akvinský jako univerzitní profesor a vrcholný představitel scholastiky 13. století se s hudbou setkával kromě liturgické produkce i jako s jedním z výukových předmětů. Bylo to dědictví tzv. „sedmi svobodných umění“. Ta tvořila první skupina tzv. *Trivium*, kam náleží gramatika, rétorika, logika, a druhá skupina *Quadrivium*, kde byla zastoupena aritmetika, geometrie, astronomie a hudba. Během Tomášových studií v Neapoli byl učitelem aritmetiky, geometrie, astronomie a hudby Petrus de Ibernica.

Tomášovo působení vzhledem ke spojení s hudbou by se dalo rozdělit na dvě oblasti. První je oblast filosofická a druhá hymnotvorná.

Filosofická oblast

Svatý Tomáš samostatné dílo věnující se výhradně hudbě zpracované nemá. (Jemu přisuzované *Pojednání o hudbě*, což je 10 listů objevených v roce 1880 mnichem Ambrožem Amellim v univerzitní knihovně Pavii, podle obsahu není pravděpodobně jeho dílem. Jedná se totiž o zcela běžné, průměrně zpracované informace o významu hudby a hudebních intervalech.)

Systematický odborný náhled na tuto problematiku (*Tractatus de musica*) provedl ve 13. století jiný dominikán Hieronymus de Moravia. Byl to významný středověký hudební teoretik a jeho jméno dává tušit, že by mohl být původem z Moravy, ačkoliv většinu svého života působil v Paříži. S pojmem hudba se v Tomášových dílech přece jen občas setkat můžeme. Většinou je to ve spojení s nějakým přirovnáním, upřesněním či disputací ve smyslu odborného dokazování pravdivosti či nepravdivosti teologických a filozofických tvrzení. V Tomášově stěžejním díle *Theologická summa* se setkáváme s výskytem pojmu hudba např. hned v úvodu: zkráceně cituji: „Posvátná nauka vědou jest... Hudba vychází ze zásad známých z aritmetiky. ... Tedy jako hudba věří zásadám, které jí dala aritmetika, tak posvátná nauka věří zásadám, zjeveným od Boha.“ Dále můžeme najít pojem hudby v disputacích s Platónem a jeho žákem Aristotelem nebo v komentářích k dílu Boëthia. Boëthius byl římský teolog a filosof žijící v 6. století a kromě toho, že překládal např. Aristotela, věnoval se i podrobně hudební teorii a filosofickému pohledu na hudbu (spis *De musica*).

Svatý Tomáš ve svém díle *Komentář k Boëthiovu spisu De Trinitate* píše, že hudba je podřízena aritmetice a je prospěšná i metafyzice (tj. nauce zabývající se podstatou a účelem nejvyššího Jsoucná–Boha).

Je doloženo, že svatý Tomáš si velmi vážil i filosofa Pythagora, který se podrobně zabýval vztahy intervalů v hudbě. Svatý Tomáš navazuje i na svatého Augustina v obavách o sakrální hudbu, kdy oba spojoval strach, aby je snad v určitých momentech hudební půvab neodvedl od modliteb. Svatý Tomáš zastával tehdy všeobecně rozšířený názor většiny učenců, že se má dát přednost zpěvu před

instrumentální hudbou, která může odvést pozornost od prvotního sakrálního záměru. Nutno však říci, že v té době panovala ohledně nástrojů i jistá obava, aby se křesťanská liturgická hudba nepodobala příliš židovské, která tyto hudební nástroje využívala (harfa, flétna apod.). Svatý Tomáš také viděl i jistou paralelu Starého a Nového zákona. Ve Starém zákoně se nástroje používaly i v určitém „pudovém“ pojetí, a proto chtěl, aby nová éra od tohoto byla oproštěna. Samozřejmě historickým vývojem se vnímání tohoto problému poněkud posunulo. Naopak mnoho lidí je opravdovou krásou a kvalitou duchovní hudby, včetně instrumentální, osloveno a vidí v ní i vstupní bránu k vyšším sférám, k Bohu. Co totiž nelze vyjádřit slovy, lze vyjádřit hudbou. V současnosti tuto problematiku jasně vymezuje dokument *Konstituce o posvátné liturgii (Sacrosanctum concilium)* z roku 1963, kde pro mši svatou povoluje užívat píšťalových varhan, ale za určitých podmínek i další nástroje. Toto povolení má v našich zemích platnost při liturgii i pro dobu adventní a postní.

Hymnotvorná oblast

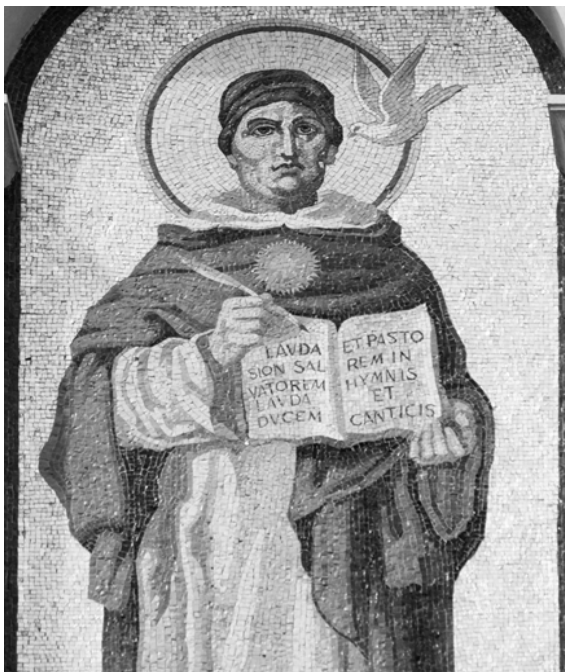
V celovém kontextu dějin je tato oblast pro spojení s hudbou mnohem významnější než první. Svatý Tomáš je autorem nejkrásnějších Eucharistických hymnů, které zpíváme dodnes. Jmenujme ty nejznámější: *Pange lingua – Chvalte ústa, Adoro te devote – Klaním se ti v úctě*, sekvence *Lauda Sion – Sione, chval Spasitele, Sacris solemnis – K svátku tajemnému*. Zasloužil se o zavedení Slavnosti Božího Těla, pro kterou sestavil mešní modlitby. Pročteme-li si pozorně výše uvedené strofické překlady v jednotném kancionálu, uvidíme, kolik hloubky a víry je zde koncentrovaně obsaženo, a zároveň jednoduchou a výstižnou formou podána i složitá teologická pravda. Kombinují se zde prvky víry, nauky, zbožnosti, a to vše vyjádřené v jazyce pozoruhodně přesném a přitom krásném, ale i poetickém.

Santeuil, básník sedmnáctého století, řekl, že by dal všechny své verše za jednu sloku z *Verbum Supernum*. Tento hymnus byl napsán pro svátek Božího Těla. Pátá sloka tohoto hymnu *O salutaris hostia* bývá často samostatně zhudebnována. Stejně tak jako šestá sloka z hymnu *Sacris Solemnis*. Tato sloka začíná slovy *Panis Angelicus (Chléb andělů)*. Její nejznámější zpracování je z roku 1872 od Césara Francka a je součástí jeho mše A-dur (Messe trois à voix Opus 12). Píseň vyjadřuje proměnu chleba a vína v Tělo a Krev Krista. Mezi oblíbené texty patří také hymnus *Pange Lingua*. Vedle svátku Božího těla se také zpívá na Zelený čtvrtek, během průvodu od kostela na místo, kde je Nejsvětější svátost uložena až do Velkého pátku. Poslední dvě sloky, zvláště *Tantum Ergo*, jsou často zpívány při požehnání Nejsvětější svátostí. Sekvence *Lauda Sion* je jednou z pouhých pěti středověkých sekvencí, které se dochovaly v *Romanum Missale* zveřejněném v roce 1570 v návaznosti na Tridentský koncil (1545–1563). Dnes jsou pouze čtyři (*Stabat Mater, Victime paschali laudes, Veni Sancte Spiritus* a *Lauda Sion*). Jedenáctá sloka ze sekvence *Lauda Sion, Ecce Panis Angelorum*, bývá také často samostatně zhudebnována. *Adoro te devote (Klaním se ti vroucně, skrytý Bože náš, jenž tu ve svátosti sebe ukrýváš)* je hymnus, který je

již po staletí součástí *Římského misálu* a *Katechismu katolické církve*. Obzvláště dojmavá je šestá sloka, v níž je Kristus nazván Pelikánem, neboť se věřilo, že pelikán si zobákem rozdirá maso na hrudi, aby tak nasýtil svá mláďata. Pro svou domnělou obětavost se tak stal symbolem Krista (*Dobrý Pelikáne, Jezu, Pane můj, krvi svou nás hříšné z hříchů očišťuj, vždyť jediná krůpěj její stačila, aby všeho světa viny obmyla*). Mezi klenoty patří i antifona *O Sacrum Convivium* (*Ó, spasitelná hostino*). Všechny tyto hymny jsou určené pro svátek Božího Těla a svatý Tomáš je vytvořil okolo roku 1264 na žádost papeže Urbana IV. V kancionálu českých a moravských diecézí jsou zhudebněné texty svatého Tomáše pod čísly 704, 705, 710, 712 a 927.

I když svatý Tomáš není autorem hudby, ale pouze textové části hymnů (melodie je gregoriánský chorál), stal se pro mnoho hudebních skladatelů nevyčerpatelnou studnicí inspirace pro jejich sakrální tvorbu (např. Palestrina, Pergolesi, Victoria, Bruckner, Liszt, Gounod, Franck, Saint-Saëns, Messiaen, Eben ...).

Zamyslíme-li se nad oblíbeností zhudebňovaných textů v sakrální hudbě, tak vedle modlitby *Ave Maria* (autor: anděl Gabriel) a biblických žalmů patří Tomášovy hymny k těm jednoznačně nejoblíbenějším a velmi často zhudebňovaným textům. S určitou nadsázkou se dá říci, že je největší „hitmaker“ v oblasti sakrálních textů za posledních 800 let. Tyto perly mohou dát člověku i podnět k hlubšímu seznámení i s ostatními Tomášovými velkolepými texty, podobně jako když zaslechneme nějakou hudební skladbu blízkou našemu srdci. Máme pak snahu zjistit o autorovi něco více a seznámit se i s jeho další tvorbou.

Svatý Tomáš Akvinský při skládání hymnu Lauda Sion (mozaika na průčelí kostela sv. Jáchyma v Římě). Foto: Lawrence OP

SVATÝ TOMÁŠ AKVINSKÝ (3)

Katecheze Svatého otce Benedikta XVI.

Draží bratři a sestry,

chtěl bych dnes dokončit svou katechezi o svatém Tomáši Akvinském třetí částí. I po více než sedmi letech od jeho smrti se od něho můžeme mnoho naučit. Připomněl to také můj předchůdce Pavel VI., který v promluvě přednesené ve Fossanuova 14. září 1974 u příležitosti sedmistého výročí smrti svatého Tomáše položil otázku: „Mistře Tomáši, čemu nás můžeš naučit?“ A odpověděl následovně: „Důvěře v pravdu katolického náboženského myšlení, které hájil, vyložil a otevřel pro poznávací schopnost lidského myšlení“ (*Insegnamenti di Paolo VI*, XII, 1974, str. 833–834). A téhož dne v Akvinu prohlásil v souvislosti se svatým Tomášem: „Všichni, kdo jsme věrnými syny církve, můžeme a máme být alespoň do určité míry jeho žáky!“ (*Ibid.*, str. 836).

Vstupme tedy také my do školy svatého Tomáše a jeho mistrovského díla *Summa Theologiae*. Zůstala nedokončena, a přece je monumentálním dílem. Obsahuje 512 otázek a 2669 článků. Jde o výstižnou argumentaci, v níž se aplikace lidské inteligence na tajemství víry odvíjí zřetelně a důkladně v podobě otázek a odpovědí, v nichž svatý Tomáš prohlubuje učení vycházející z Písma a církevních otců, zejména svatého Augustina. Svatý Tomáš v této reflexi při setkání s opravdovými otázkami své doby, jež jsou často i našimi otázkami, za použití metody a myšlení antických filosofů, zvláště Aristotela, dochází k přesným, pronikavým a přiléhavým formulacím pravd víry, v nichž se pravda, jež je darem víry, objasňuje a stává přístupnou skrze naši reflexi. Avšak toto úsilí lidské mysli, jak nám Akvinský připomíná svým vlastním životem, je ustavičně osvěcováno modlitbou, světlem, které přichází shůry. Jedině ten, kdo s Bohem a s tajemstvími žije, může také chápat, co říkají.

V *Sumě teologie* svatý Tomáš vychází z faktu, že jsou tři způsoby bytí a bytnosti Boha. Bůh existuje v sobě samém, je počátkem a koncem všech věcí, takže veškeré stvoření pochází z něho a na něm závisí. Bůh je dále přítomen skrze svou milost v životě a jednání křesťana, svatých. A nakonec je Bůh zcela výjimečným způsobem přítomen v osobě Krista, reálně sjednoceným s člověkem Ježíšem a působícím ve svátostech, které pramení z jeho díla vykoupění. Struktura tohoto monumentálního díla (srov. Jean-Pierre Torrell, »*Summa*« *svatého Tomáše*, Milán 2003, str. 29–75) či hledání plnosti Boha „teologickým pohledem“ (srov. *Summa Theologiae*, Ia, q.1, a.7) má proto tři části a *doctor communis* – svatý Tomáš – je popisuje těmito slovy: „Hlavním účelem posvátného učení je dát poznat Boha nejenom samého o sobě, ale také jakožto počátek a cíl všech věcí a zejména rozumného stvoření. Ve snaze vyložit toto učení budeme pojednávat nejprve o Bohu, za druhé o pohybu stvoření směrem

k Bohu a za třetí o Kristu, který je jakožto člověk pro nás cestou výstupu k Bohu“ (*Ibid.*, I, q.2). Je to určitý kruh: Bůh v sobě samém, který vychází ze sebe sama a bere nás za ruku, abychom se s Kristem vrátili k Bohu, byli s Bohem sjednoceni a Bůh byl všechno ve všem.

První část *Sumy teologie* tedy zkoumá Boha samého o sobě, mysterium Trojice a stvořitelenskou činnost Boha. V této části nacházíme také hlubokou reflexi o autentické realitě lidské bytosti, vyšlé ze stvořitelenských rukou Boha jako plod jeho lásky. Z jedné strany jsme stvořené, závislé bytosti. Nepocházíme ze sebe samých, ale na druhé straně máme opravdovou autonomii, takže nejsme jenom nějakým zdáním, jak říkají někteří platónští filosofové, ale realitou, kterou chce Bůh jako takovou a která je sama o sobě hodnotou.

V druhé části svatý Tomáš uvažuje o člověku, podníceném milostí k touze poznat a milovat Boha, aby byl šťastným v tomto čase i na věčnosti. Autor nejprve prezentuje teologické principy morálního jednání a studuje, jak se ve svobodné volbě člověka konat dobré skutky integrují rozum, vůle a vášně, k nimž se přidává síla udělovaná milostí Boží skrze ctnosti a dary Ducha svatého, jakož i pomoc poskytovaná také morálním zákonem. Lidská bytost je tedy dynamickou bytostí, která hledá sebe samu, snaží se stát sama sebou a v tomto smyslu se snaží konat skutky, které ji tvoří a opravdu činí člověkem. Sem patří morální zákon, milost a vlastní rozum, vůle a vášně. Na tomto základě svatý Tomáš načrtává fyziognomii člověka, který žije podle Ducha a tak se stává ikonou Boha. Tady se Akvinský zaobírá studiem třech teologálních ctností – víry, naděje a lásky –, po nichž následuje pronikavé zkoumání více než padesáti morálních ctností, uspořádaných kolem čtyř základních ctností – moudrosti, spravedlnosti, mírnosti a statečnosti. Uzavírá pak úvahou o různých povoláních v církvi.

Ve třetí části *Sumy* svatý Tomáš zkoumá mysterium Krista – cestu a pravdu –, skrze něž můžeme dosáhnout Boha Otce. V této části píše téměř nepřekonatelné stránky o mysteriu Vtělení a Ježíšově utrpení a přidává široké pojednání o sedmi svátostech, protože v nich Vtělené božské Slovo rozšiřuje dobra vtělení k naší spáse skrze naše putování víry k Bohu a k věčnému životu, zůstává tak materiálně jakoby přítomno v realitě stvoření a v nitru se nás dotýká.

Svatý Tomáš se při pojednání o svátostech zaobírá zejména mysteriem eucharistie, k níž choval tak pronikavou zbožnost, jak uvádějí jeho životopisci, že pokládal svoji hlavu na svatostánek, jako by chtěl slyšet tlukot Ježíšova božského i lidského Srdce. V jednom svém komentáři k Písmu svatý Tomáš píše: „Eucharistie je svátostí Utrpení našeho Pána, obsahuje Ježíše Krista, který pro nás trpěl. Proto všechno, co je účinkem Utrpení našeho Pána, je také účinkem této svátosti“ (*In Ioannem*, c.6, lect. 6, n. 963). Snadno tak pochopíme, proč svatý Tomáš a jiní svatí při slavení mše svaté prolévali slzy soucitu s Pánem, který se dává v oběť za nás, slzy radosti a vděčnosti.

Draží bratři a sestry, zamilujme se do této svátosti ve škole svatých! Účastněme se mše svaté usebraně, aby se nám dostávalo duchovních plodů, živme se Tělem a Krví Páně, abychom byli nepřetržitě syceni božskou milostí! Ochotně a často se zdržujme osobně v blízkosti Nejsvětější svátosti!

To, co svatý Tomáš vědecky stroze popsal ve svých největších teologických dílech, jakými jsou *Summa Theologiae*, a také *Summa contra Gentiles*, předkládal také ve svých kázáních určených studentům a věřícím. Roku 1273, rok před svou smrtí, kázal během celé postní doby v kostele sv. Dominika Většího v Neapoli. Obsah oněch kázání byl shrnut a zachován. Jsou to *Dilka*, ve kterých vysvětluje Apoštolské vyznání víry, vykládá modlitbu Otče náš, podává Desatero a komentuje Zdrávas Maria. Obsah kázání Andělského učitele téměř odpovídá struktuře *Katechismu katolické církve*. V katechezích a kázáních by v naší době obnoveného úsilí o evangelizaci neměly nikdy chybět tyto základní argumenty: to, co věříme, a tedy Vyznání víry; to, co se modlíme, a tedy Otče náš a Zdrávas Maria; a to, co žijeme, jak nás učí biblické Zjevení, tedy zákon lásky k Bohu a bližnímu a Desatero přikázání jako výklad tohoto přikázání lásky.

Chtěl bych nabídnout pár příkladů z obsahu tohoto prostého, podstatného a přesvědčivého učení svatého Tomáše. Ve svém *Opusculu* o Apoštolském vyznání víry vysvětluje hodnotu víry. Jejím prostřednictvím se duše sjednocuje s Bohem a vytváří se zárodek života věčného. Život dostává bezpečnou orientaci a my úspěšně překonáváme pokušení. Tomu, kdo namítá, že víra je hloupost, protože vyžaduje věřit v něco, co nepostihují zkušenosti smyslů, nabízí svatý Tomáš velmi obsáhlou odpověď a připomíná, že tato pochybnost je bezdůvodná, protože lidská inteligence je omezená a nemůže poznat všechno. Pouze v případě, že bychom mohli mít dokonalé poznání všech viditelných i neviditelných věcí, bylo by opravdu hloupostí přijímat pravdy pouhou vírou. A kromě toho, poznamenává svatý Tomáš, není možné žít, aniž bychom se svěřili zkušenosti druhých tam, kde chybí osobní poznání. Je proto rozumné uvěřit Bohu, který se zjevuje, a svědectví apoštolů, kterých bylo málo, byli prostí a chudí, zdrcení v důsledku ukřižování svého Mistra, a přece se mnohé moudré, vznešené a bohaté osoby při poslechu jejich kázání zakrátko obrátily. Je to vskutku historicky podivuhodný fenomén, který lze stěží rozumně vysvětlit jinak než setkáním apoštolů se Zmrtvýchvstalým Pánem.

Když svatý Tomáš komentuje článek Vyznání víry o Vtělení božského Slova, podává několik úvah. Tvrdí, že křesťanská víra je uvažováním o mysteriu Vtělení posilována; naděje se důvěřivěji povznáší myšlenkou, že Syn Boží přišel mezi nás jako jeden z nás, aby sdílel s lidmi svoje božství; láska je ožívována, protože není zřetelnějšího znamení lásky Boží pro nás, než vidět Stvořitele světa, jak se sám stává stvořením, jedním z nás. Uvažujeme-li o mysteriu Vtělení Boha, rozněcuje se nakonec naše touha dosáhnout Krista ve slávě. Za použití jednoduchého a účinného přirovnání

svatý Tomáš poznamenává: „Kdyby byl bratr nějakého krále od něho vzdálen, zajisté by měl touhu žít vedle něho. A Kristus je naším bratrem, takže máme toužit po jeho blízkosti a srdcem se s ním sjednocovat“ (*Opuscoli teologico-spirituali*, Roma 1976, str. 64).

Když podává modlitbu Otče náš, ukazuje svatý Tomáš, jak je sama o sobě dokonalá a má všech pět charakteristik, které by měla mít dobrá modlitba: důvěřivost a klidnou oddanost, vhodnost obsahu, „protože od chvíle, kdy máme těžkosti s výběrem tužeb – podotýká svatý Tomáš –, je značně obtížné vědět, co přesně je vhodné žádat, a co nikoli“ (*Ibid.*, str. 120); potom je to patřičné pořadí proseb, vroucnost lásky a upřímnost pokory.

Svatý Tomáš byl jako všichni svatí velkým ctitelem Matky Boží. Označil ji nádherným titulem: *Triclinium totius Trinitatis*, místo spočinutí Nejsvětější Trojice, protože tři božské osoby kvůli Vtělení v žádném jiném stvoření než v ní nepřebývaly a v její milostiplné duši tak zakoušely potěšení a radost žít. Na její přímlovu můžeme dosáhnout každé pomoci.

Modlitbou, která je tradičně připisována svatému Tomášovi a která v každém případě odráží prvky jeho hluboké mariánské zbožnosti, říkejme taktéž: „Nejbláženější a nejněžnější Panno Maria, Matko Boží... svěřuji tvému milosrdnému srdci celý svůj život... Vypros mi, má nejněžnější Paní, pravou lásku, kterou bych mohl celým srdcem milovat nade všechno tvého nejsvětějšího Syna a hned po něm tebe a bližního v Bohu a kvůli Bohu.

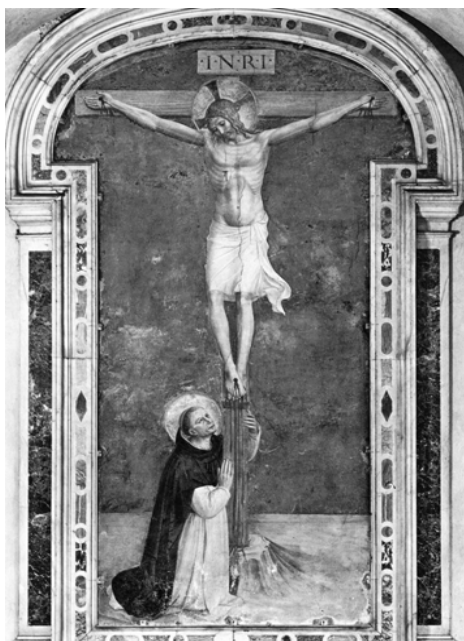
*Benedikt XVI. (Vatikán 23. 6. 2010)
text katecheze při generální audienci v aule Pavla VI.
přeložil P. Milan Glaser SJ, převzato z www.radiovaticana.cz*

MYSTERIUM JEŽÍŠE KRISTA NA KŘÍŽI

„Dokonáno jest“

Na začátku času Bůh Otec stvořil člověka skrze Boha Syna jako obraz svého bytí. Člověk tento svůj stav narušil odmítnutím Boží vůle. Dopustil se tak prvotního, dědičného hříchu. Bůh Otec ve své nekonečné lásce k člověku rozhodl, že bytí člověka bude zachováno, zachráněno. Stane se to skrze Boha Syna Ježíše Krista.

Ježíš Kristus ve svém dokonalém, Božím předvedění definoval nápravu stavu člověka večer krátce před svým zatčením na Olivetské hoře. Učinil tak ve své vznešené velekněžské modlitbě (Jan 17,3.8.22–23): „Život věčný je v tom, když poznají tebe, jediného pravého Boha, a toho, kterého jsi poslal, Ježíše Krista. Slova, která jsi mi svěřil, dal jsem jim a oni je přijali. Slávu, kterou jsi mi dal, dal jsem jim,

aby byli jedno, jako my jsme jedno, já v nich a ty ve mně, aby byli uvedeni v dokonalost jednoty a svět aby poznal, že ty jsi mě poslal a zamiloval sis je tak jako mne.“ V této historické modlitbě Bůh Syn těmito slovy předpověděl mysterium nápravy člověka. Uskutečnil ji následující den o Velkém pátku, jak to dokládají jeho tři mystické, historické výroky na kříži.

Člověk prvotním hříchem odmítl Boží vůli, a tím začal žít ve stavu duchovního utrpení opuštěnosti Bohem Otcem. Bůh Syn odevzdán do vůle Otce přijal na kříži své hrozné utrpení jako důsledek zloby prvotního hříchu člověka a ztotožnil se se stavem duchovního utrpení opuštěnosti člověka Bohem Otcem. Ježíš Kristus proto na kříži pronesl slova, která tento duchovní stav vyjadřovala: „Bože můj,

Bože můj, proč jsi mne opustil“ (Mt 27,46; Žl 22,1). Tato slova Ježíš Kristus nevyšloval za svoji osobu, ale za člověka po hříchu prvotním a „tím svou krví očistil naše svědomí od mrtvých skutků k službě živému Bohu“ (Žid 9,14). Učinil tak úkonem rozumu Boha Syna.

Následoval vrcholný výrok Ježíše Krista v dějinách spásy: „Otče, do tvých rukou odevzdávám svého ducha“ (Lk 23,46; Žl 31,6). Po přijetí utrpení, které bylo důsledkem odmítnutí Boží vůle člověkem na počátku času, učinil Ježíš úkon vůle diametrálně opačný – přijetí Bůží vůle. Tímto stvořitelským činem tak Bůh Syn napravil prvotní hřích. Jestliže na počátku času byl skrze Krista stvořen řád bytí člověka, pak na kříži byl Kristem stvořen řád obnovy bytí člověka.

Z vůle Boha Otce byl tak skrze Boha Syna stvořen řád bytí a řád nápravy bytí člověka. Kristus to vyjadřuje svým třetím výrokem na kříži: „Dokonáno jest“ (Jan 19,30). Stvoření světa tak neskončilo v ráji, ale až na Golgotě.

Člověk jako obraz Ježíše Krista

Všeobsahující pravzor, archetyp Ježíš Kristus je v nás, Duch Boží je plný tvůrčí dynamiky. Vztah mezi Bohem a člověkem je trvalou duchovní korespondencí, v níž Bůh ve své lásce k člověku usiluje o své trvalé sebedělení. Vyjadřuje zákon intelektu člověka. Zákony rozumu, vůle a vědomí účasti na nekonečném Božím bytí, které Kristus vyjádřil ve svém duchovním dramatu na kříži, jsou duševní a duchovní zákony

člověka. V řádu těla by smrt člověka byla absurdum. Avšak v přijetí řádu ducha Kristova kříže absurdita smrti zanikla. V řádu ducha má smrt smysl, Ježíš Kristus je proto archetypem v duši každého z nás. Člověk má přijmout zákon rozumu a vůle posvěcený a obnovený Kristem na kříži.

Člověk se rodí ve stavu duchovního napětí, jež je důsledkem narušení vztahu s Bohem. Toto napětí se v intelektu člověka dějinně změní, když pochopí duchovní drama úkonu rozumu a vůle Krista na kříži a ztotožní se s ním. Kristovu modlitbu „Otče, do tvých rukou odevzdávám svého ducha“ se modleme v okamžiku přijetí těla Páně při mši svaté, neboť tím se mystickým způsobem zotožníme s umučeným tělem Krista na kříži a ztotožníme se s jeho dějinným vrcholným výrokem jako úkonem spásné Boží vůle. Náš úkon rozumu a vůle se tím ztotožní s úkonem rozumu a vůle Krista na kříži.

Tuto modlitbu dějin spásy se modleme po celý život, a to i v okamžiku smrti jako Ježíš Kristus. Naše smrt pak bude participací na jeho smrti. Bude to úkon sebestvoření pro Boha, které bude obrazem stvoření nápravy bytí člověka Kristem na kříži. S metafyzickou radostí a jistotou pochopíme smysl bytí, smysl života, přijmeme Kristův kříž a jeho kříž budeme následovat.

Kristův kříž v čase a prostoru

Ve stavu ponížení na kříži se Kristus ztotožnil se stavem člověka po prvotním hříchu. Když skončil, byl oděn slávou Otcovou a vyjádřil slávu člověka spaseného na konci času. Účinek Kristovy oběti směřuje bez omezení času do minulosti a do budoucnosti a překračuje omezení prostoru. Kristův kříž působí po všem čase a všude na zemi.

Modlitba Krista na kříži vyjadřuje drama tvůrčího stvořitelského napětí lidského rodu, vyjadřuje napětí, které je osou a příčinou dějin. Dějiny Kristových Velikonoc jsou dějinami bytí každého člověka, dějinami celého lidského společenství. Toto tajemství duchovní podstaty našeho lidství vyjadřuje smysl dějinnosti lidského rodu.

Duchovní zákon Krista na kříži je obsažen v dějinách myšlení lidského rodu. Dějiny jsou obrazem dramatu Velikonoc Krista Krále stvořitele na kříži.

Z poznání tajemství řádu bytí v Ježíši Kristu poznáváme každý tajemství sebe sama. S jistým duchovním napětím přijímáme výrok apoštola Jana: „Duch svatý, kterého jste přijali, zůstává ve vás a nepotřebujete, aby vás někdo poučoval“ (1 Jan 2,26–27). Kristus, skrze něhož je stvořen řád bytí a obnovy bytí, je králem řádu přirozeného i nadpřirozeného. Rozumíme tomu, když v naprosté pokoře, odevzdanosti a tichosti duše prožíváme s metafyzickou jistotou poznání, že se skrze Kristův kříž účastníme duchovního dramatu Velikonoc. Jestliže jsme s Ježíšem Kristem přijali účast na jeho ukřižování, vztahuje se na nás výrok Pavla: „Jestliže s Kristem vytrváme, budeme s ním i kralovat“ (2 Tim 2,12), i Ježíšova slova z Matoušova evangelia: „Pojďte, požehnaní mého Otce, přijměte jako úděl království, které je pro vás připravené od založení světa“ (Mt 25,34).

*Mgr. Ing. Karel Pavlík, CSc.
stálý jáhen, člen Sdružení kněží a jáhnů sv. Dominika*

PROVINCIAL DOMINIKÁNŮ

P. Benedikt Mohelník OP
Husova 234/8, 110 00 Praha 1
☎/fax/zázn: 224 219 685
✉ provincial@op.cz

**MNIŠKY KAZATELSKÉHO
ŘÁDU**

S. M. Anežka Suchánková OP
Dolní Česká 1, 669 02 Znojmo
☎ 515 221 161
✉ mnisky@op.cz

S. M. Kateřina Foltová OP
Lysolajské údolí 106/21
165 00 Praha 6, ☎ 220 923 159
✉ monialesop@volny.cz
web: moniales.praha.op.cz

**ROZJÍMAVÉ SESTRY
SV. DOMINIKA**

S. M. Terezie Eisnerová OP
Nám. bří Jandusů 21
104 00 Praha 10-Uhřetíněves
☎ 267 712 611, 267 712 614
✉ sestryop@volny.cz

**ČESKÁ KONGREGACE
SESTER DOMINIKÁNEK**

S. M. Miriam Hřebačková OP
Veveří 27, 602 00 Brno
☎ 541 214 846
✉ kongregace@dominikanky.cz
web: dominikanky.cz

**Konvent sester dominikánek
Katolický domov studujících**

Černá 14, 110 00 Praha 1
vrátnice KDS: ☎ 224 934 496
ředitelna: ☎ 224 934 856
konvent sester: ☎ 224 934 655
✉ info@dominikanka.cz
✉ info@kds.op.cz
web: kds.op.cz

DÍLO BLAŽENÉ ZDISLAVY

s. Marie Terezie Legnerová
Charitní domov
592 54 Moravec

**SDRUŽENÍ KNĚŽÍ A JÁHNŮ
SV. DOMINIKA**

P. Antonín Damián Nohejl
Popelníková 52
312 06 Plzeň
☎ 602 327 842
✉ semperfides@seznam.cz

LAICKÁ SDRUŽENÍ

SV. DOMINIKA
Dagmar Ester Kopecká
Nám. Chuchelských bojovníků
11/5, 159 00 Praha 5
✉ ester@op.cz

KAZATELSKÉ STŘEDISKO

P. Cyril Molnár OP
☎: 515 224 184, ☎ 724 320 064
✉ cyril@op.cz

DOMINIKÁNSKÁ KNIHOVNA

Husova 8, Praha 1
tel. 224 235 731
✉ knihovna.praha@op.cz

Nakladatelství KRYSTAL OP

Husova 8, 110 00 Praha 1
☎ 224 237 750
✉ krystalop@volny.cz
web: krystal.op.cz

OLIVA – knihkupectví

Jilská 7, 110 00 Praha 1
✉ knihy-oliva@quick.cz
web: oliva.op.cz

**SALVE. Revue pro teologii
a duchovní život**

Hradčanské nám. 16
119 02 Praha 1-Hradčany
☎ 603 229 688
✉ dominika@apha.cz
web: salve.op.cz

Společnost Tomáše Akvinského (S.I.T.A.)

P. Štěpán Filip OP
✉ SITA-cz@quick.cz
web: agora.metaphysica.-skaut.org/sita

**VEČERNÍ EVANGELIZAČNÍ
ŠKOLA**

P. Jan Rajlich OP
✉ jan@op.cz; web: misie.op.cz

HNUTÍ PRO ŽIVOT ČR

Radim Ucháč, Hlubočepská
85/64, 152 00 Praha 5
✉ info@prolife.cz
web: prolife.cz

**HNUTÍ SVĚTLO-ŽIVOT
(OÁZY)**

P. Jan Rajlich OP
oaza.op.cz

SERVO o.p.s.

Daisy Zdislava Waldsteinová
Sněmovní 11
118 00 Praha 1
☎ 602 367 505

Mons. DOMINIK DUKA OP

Arcibiskupství pražské
Hradčanské nám. 16
119 02 Praha 1-Hradčany
☎ 220 392 201 (sekretariát)
fax: 220 515 396
web: www.apha.cz

RES CLARITATIS

zpravodajství z katolického
světa, redakce@claritatis.cz
web: res.claritatis.cz

**IDI – International Dominican
Information**

curia.op.org/.../idi

Summa theologiae

krystal.op.cz/sth/sth.php

DOMINIKÁNI NA INTERNETU

curia.op.org – centrální stránka dominikánů ve světě

www.op.cz – hlavní stránka dominikánů v ČR

op@konference.op.cz

– e-mailová konference

misie.op.cz – apoštolát provincie

www.dominikani.sk – dominikáni na Slovensku

praha.op.cz – klášter dominikánů Praha

plzen.op.cz – klášter dominikánů Plzeň

olomouc.op.cz – klášter dominikánů Olomouc

www.zdislava.cz – klášter dominikánů Jablonné v Podjí.

csos.op.cz – církevní střední odborná škola Bojkovice

www.dominik.cz – stránky o svatém Dominikovi

tyn.op.cz – stránky věnované fr. Tomáši Josefu Týnovi OP

breviari-op.cz – dominikánský breviář online